

Kinomuzun bu günü yaradıcı insanları daim düşündürür

Mədəniyyət tariximizdə müstəsna yeri olan Azərbaycan kinosunun bu il 125 yaş tamam olur. Etiraf edək ki, Azərbaycan kino sənətindən söz düşərkən, istər-istəməz keçmişə qayıtmalı oluruq. İlk növbədə də sovet dönəmində çəkilmiş, adları təkcə mədəniyyət tariximizin yaddaşına yox, insanların ruhuna, hafizəsinə yazılmış filmlər yada düşür. İnsanların gözləri önündə böyük sənət korifeylərinin tablosu, onların yaratdıqları rəngarəng obrazlar qalereyası canlanır.

Kino yeganə sənət növüdür ki, özündə tarixiliklə müasirliyi, ədəbiyyatla musiqini, teatrı sintez edə bilir. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, müstəqillik illərində çəkilən filmlər haqqında danışmağa söz belə tapmaq olmur. Az sayda çəkilən filmlər müəyyən istisnalar olmaqla tez bir zamanda da "arxiv" materialına çevrilir.

Mütəxəssislər kinomuzun bugünkü durumu haqqında danışanda mədəniyyətimizin mühüm sahəsi olan kino sənətində yaranmış sükunəti müxtəlif amillərlə izah edirlər. Bir qisim film bazarının məhdud olması, maliyyə probleminin yaranması, bir qisim isə sovet dönəminə nisbətən müasir kino aktyoru nəslinin yetişməməsi ilə izah edirlər.

Bu bir həqiqətdir ki, dövlətimiz mədəniyyətimizin inkişafı üçün bir an da olsun öz qayğı və diqqətini əsirgəmir. Filmlərin çəkilməsi üçün dövlət büdcəsindən kifayət qədər vəsait də ayrılır... Amma gerçəklik budur ki, çəkilən filmlərin keyfiyyəti tamaşaçı tələbatını ödəyə bilmir!

Bu günlərdə Mədəniyyət Nazirliyi və Heydər Əliyev Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə Bakıda "Azərbaycan kinosu - 125: realıq, çağırışlar və hədəflər" mövzusunda kinoforum keçirildi.

Rejissor, ssenarist, bəstəkar, aktyor, operator, prodüser və bu sahənin mütəxəssislərinin bir araya gəldiyi tədbirdə 125 yaşlı Azərbaycan kinosunun mövcud vəziyyəti, problemləri, inkişaf istiqamətləri əsas müzakirə mövzusu oldu.

Forum iştirakçısı rejissor Rövşən İsaq fikirlərini bizimlə bölüşərkən dedi: "Kino hazırda təkcə rejissorların deyil, bu sahədə çalışan bütün yaradıcı insanların yaralı yeridir. Başa düşürük ki, müasir dövrümüzdə milli kinomuzun qarşısında duran böyük və məsuliyyətli vəzifələrin öhdəsindən gəlinməli mərhələyə çatmışıq. Açıqını deyim ki, bu baxımdan ilk dəfə keçirilən bu forum kinomuzun gələcək inkişafı haqqında mənə böyük ümidlər yaratdı. Əvvəla onu deyim ki, Mədəniyyət Nazirliyinin həm teatr, həm də kino forumu keçirmək təşəbbüsünü bir rejissor kimi alqışlayıram. O ki qaldı forumda keçirilən müzakirələrə, çox faydalı hesab edirəm.

Forumdan sonra mənə Azərbaycan kinosunun yenidən canlanacağına inam artıb. Ümid edirəm ki, Ümummilli Liderin 100 illik yubileyi ərəfəsində baş tutan bu forum həm

də 100 yaşını qeyd edən "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının dirçəlməsinə öz töhfəsini verəcək. Nəhayət ki, rejissorlar görməli olduqları işlə - kino çəkməklə məşğul olacaqlar".

Digər həmsöhbətimiz isə Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının sədri, Xalq artisti Rasim Balayev oldu. Xalq artisti qeyd etdi ki, milli kinomuzun inkişafı, öz keçmiş ənənələrini qaytarmaq və yaşatmaq üçün kinematografin dövlətdən maliyyələşməsi hələ bir müddət qalmalıdır. Özəl şirkətlər, "Azərbaycanfilm" gəlirlər gətirənə qədər dotasiya saxlanılmalıdır. Dövlət əhəmiyyətli, gənc nəslin tərbiyəsi cəhətdən vacib filmlər, animasiya və sənədli filmlər, xüsusilə debüt filmlərə bir qayda olaraq dotasiya verilməli, dövlət dəstəyi olmalıdır. Çünki bu janrlara, animasiyaya, sənədli kinoya maliyyə tapmaq çətin olur.

Eyni zamanda debütant rejissorların da özünü təsdiq etməmiş pul tapması real deyil. Dövlət bir neçə il kinomuzu, kinematografçılarımızı azad bazarda yaşamağa öyrətməlidir. Başqa bir məsələ isə budur: sabah inkişaf etdik, ildə 50 film çəkdik, amma göstərməyə yerimiz olmayacaqsa, bu filmlər nəyə lazımdır? Bu gün cəmi 70 kino zalımız var. Ən azı bu kinozalların sayı 200-ə qalxmalıdır və kinozallar yalnız Bakını deyil, bütün Azərbaycanı əhatə etməlidir. Onda filmlərimiz gəlir götürəcək. Yeni kinoteatrların açılmasına ya dövlət özü investisiya qoymalıdır, ya da sahibkarlara şərait yaradılmalıdır ki, onlar kinozallar açsınlar.

Ən ağırlı yerlərdən biri də peşəkar kadrların az olmasıdır. Bütün bu nəticələr üçün bizə peşəkar kadrlar lazımdır. Xüsusilə xaricilərlə işləyə bilən prodüserlər. Xarici dildə danışıq bilən prodüserlərimizi barmaqla saymaq olar. Biz Kinematografçılar İttifaqı olaraq dərsləklər nəşr edirik, kurslar təşkil edirik, İncəsənət Universiteti də müəyyən işlər görür. Amma bunlar azdır. Yeni yaranan Kino Agentliyi kadr hazırlığını daim diqqətdə saxlamalı, xaricdən master-klaslara mütəxəssislər dəvət edilməli, dərsləklərin nəşri maliyyələşməlidir. Tələbə filmlərinin çəkilməsinə də vəsait ayrılmalıdır. Yoxsa indi tələbələrin əksəriyyəti öz hesabına film çəkir. Bizə müraciət edirlər, biz də imkan daxilində kömək edirik. Amma tələbə filmlərinin maliyyələşməsi olsa, daha yaxşı nəticə alırıq.

*Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*